

VERRIADIFF'S

AV 3

skifte

jurist- og
Økonomforbundets
Forlag

Arv og skifte
6. udgave, 1. oplag

© 2006 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af eller kopiering fra denne bog eller dele heraf er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Morten Højmark
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Förlagshuset Nordens Grafiska AB, Malmö

Printed in Denmark 2006
ISBN 87-574-1525-0

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoeff.dk
www.djoeff-forlag.dk

Forord til 6. udgave, 2006

Bogen er veldisponeret, velskrevet og letlæselig og bør stå hos enhver bobehandlingssekretær. Så kan vi andre med fordel søge råd og hjælp i den, når sekretæren er gået hjem. For dem, der kender de tidligere udgaver, er anbefaling overflødig. For andre kan jeg varmt anbefale at anskaffe denne glimrende håndbog i arv og skifte.

Advokat Jens Kristiansen i anmeldelsen af 4.-udgaven i Advokaten 2001, nr. 7-8, s. 322

Bogen indledes med en kortfattet beskrivelse af arveretten, skiftereglerne, afgiftsreglerne og skattereglerne. Dødsboskattereglerne er ikke for »begyndere«, men her er der hjælp at hente i bogen, hvor der gives en forståelig beskrivelse af reglerne. Fremstillingens styrke er imidlertid særligt en praktisk del, hvor de enkelte aktiver, der kan indgå i boet, behandles. Endvidere er der i bogens bilagsdel medtaget stort set alt, hvad der kan blive brug for i et dødsbo. Der kan ikke være tvivl om, at praktikere vil kunne have stor gavn af bogens praktiske del.

Anmeldelse i R&R 2001 nr. 10 s. 56

Bogens hovedsigte er at give en integreret og koncentreret fremstilling af arve-, skifte-, afgifts- og skattespørgsmål ved dødsfald.

I bogens teoretiske del behandles de grundlæggende spørgsmål om, hvem der arver, og hvor meget (dvs. arvelovens regler, hvordan skiftet finder sted, så man får sin arv (dvs. skiftelovgivningens regler), hvilke boafgifter der skal betales (dvs. boafgiftsloven, som har erstattet arveafgiftsloven), og hvilke dødsboer der har en sådan størrelse, at de skal betale indkomstskat (boskat), og da hvor meget (dvs. dødsboskattelovens regler).

I bogens praktiske del behandles de væsentligste af de spørgsmål, som man som bobehandler, arving, ægtefælle mv. møder i forbindelse med et dødsboskifte, lige fra påbegyndelse af bobehandlingen, over retsstillingen for og kontakten til de forskellige persongrupper, boets aktiver og passiver, udarbejdelse af boopgørelsen og spørgsmål om boomkostninger.

Bogen indeholder endvidere gengivelse af de blanketter, der anvendes til praktisk bobehandling. Man kan vælge at betragte sådanne blanketter som juridisk mindre interessante (uanset at praksis viser, at rigtig forståelse af blanketterne kan få central betydning, jf. *UJR 2002.2573 Ø*), men i den praktiske dagligdag er blanketterne til stor nytte. Desuden giver de et instruktivt

tværsnit gennem hele regelsættet om bobehandling. Gennemgår man blanketterne, får man dermed på operativ måde repeteret sin viden fra bogens øvrige dele. Der er både medtaget det meget omfattende skifteretlige formularsæt, som anvendes ved selve bobehandlingen, og de skatteretlige formularer til beskatning af mellemprioriden og bobeskatningsperioden i øvrigt. Blanketterne kan fås gratis hos skifteretterne og ToldSkat, og de kan i øvrigt hentes fra Domstolsstyrelsens og ToldSkats hjemmesider. Det siger sig selv, at hver rubrik skal læses med omhu, inden der udfyldes, afkrydses og underskrives, idet dispositionerne normalt må beragtes som endelige, jf. *UfR 2002.2573 Ø*.

Endelig indeholder bogen nogle eksempler på, hvor effektivt bobehandlingen nu om stunder kan foretages med et IT-relateret bobehandlingsprogram. Her har jeg haft megen gavn af at få indblik i de muligheder, som bobehandlingsprogrammer tilbyder ved bobehandling. Der er tale om et dødsbomodul, som er integreret i et samlet advokatsystem. Gennem en konsekvent anvendelse af sådanne bobehandlingsmoduler burde tids- og omkostningsforbruget ved en professionel bobehandling væsentligt kunne nedbringes.

Sideløbende med, at advokaterne har elektroniseret deres del af processen, er dette også sket for skifteretterne, idet »projekt dødsbo« i slutningen af 2003 gik igang ved udvalgte test-skifteretter, alt med henblik på at lette sagsbehandlingen hos skifteretterne gennem en vidtgående elektronisk sagsgang, så man kan koncentrere sig om sagens substans, herunder bomøderne, jf. *Henning Broman* i FM 2003 s. 242 f.

Aalborg Universitet, februar 2006

Erik Werlauff

Indholdsfortegnelse

I. Arv, skifte, afgift og skat	1
A. Arven: Hvem arver, og hvor meget?	1
1. Nærmeste arvinger	1
a. Tvangsarvinger	1
b. Fjernere arvinger	2
2. Adoption	3
3. Børn født uden for ægteskab	5
4. Testamente	5
a. Formkrav	5
b. Døds-gaver, dødslejegaver, ugyldige gaver samt gaver til fonde	10
c. Arvingernes anerkendelse af et formløst testamente	13
d. Testationskompetencen: Hvad kan der testes over?	14
e. Båndlæggelse	17
f. Bestemmelser om særeje, særlig anvendelse af arven samt successionsrækkefølge (fortsættende ejerrettigheder)	18
g. Fortolkning af testamenter	19
h. Indsigt i testamentet (»aktindsigt«)	19
i. Tilbagekaldelse eller ændring af testamente. Uigenkaldeligt testamente	20
j. Livstestamenter	22
5. Efterlevende ægtefælle	22
a. Ægtefællens arveret	22
b. Skiftetfordele	23
c. Uskiftet bo	24
6. Arveforskud og arveafkald	34
7. Forventede arvelovsreformer (Justitsministeriets arvelovsudvalg)	37
8. Vedtagne pensionsreformer (Ægtefællepensionsudvalget)	38
B. Skiftet: Hvordan får man sin arv?	38
1. Overblik over dødsboskifteloven (DSL), gældende fra 1997	38
a. Tidligere og nuværende skiftelov	38
b. Forenkling og »privatisering« af bobehandlingen	40
c. Skiftetformerne	40

d. Gældsansvaret	41
e. Boopgørelse kan undlades i småboer (reguleret 180.000 kr.s-grænsen)	41
f. Skifteafgifterne blev nedsat	41
2. Boudlæg uden skiftebehandling (for begravelsesomkostningerne)	41
3. Privat skifte	44
4. Forenklet privat skifte	48
5. Bobestyrerbehandling	49
a. Pligt til at anvende bobestyrer? Antagelse, habilitet (»interessekonflikt«) og afsættelse	49
b. Klage over bobestyreren. Erstatningspligt	55
c. Overblik over bobestyrerens opgaver	57
d. Autorisation af bobestyrere	59
e. Udlevering af et bo til en ikke-autoriseret bobestyrer	60
f. Kautionsforsikring for bobestyreren	60
g. Generalklausul: »Bedst mulig forvaltning af boet«	61
h. Bobestyrerens regnskab og bogføring	61
i. Bankkonti og depoter. Bokonto	61
j. Skifterettens tilsyn	63
k. Beslutningskompetencen i boet. Uenighed mellem arvingerne. Sagsanlæg mod boet eller medarvingerne	63
l. Skifteprotokol	65
m. Indberetninger	65
n. Bomøde	65
o. Prøvelse af fordringer. Retssag mod boet	66
p. Acontohonorar	68
q. Acontoarveudlæg og mellemrente	68
r. Boets aktiver	70
s. Boopgørelse	70
t. Insolvente boer	72
6. Proklama. Anmeldelse og fyldestgørelse af fordringer mod boet	73
7. Overtagelse af boets aktiver efter vurdering. Berigtigelse ad adkomst til udlagte aktiver	73
8. Skifterettens opgaver	74
a. Skifteretsattest, dokumentkopier, aktindsigt mv.	74
b. Skifterettens vejledningspligt. Kan skifteretten blive erstatningspligtig?	75
c. Afgørelse af tvister	77
9. Genoptagelse af et afsluttet bo: Boopgørelsens retskraft	79
C. Afgifterne: Hvad koster det i afgift at skifte og at arve?	83

1. Skifteafgift (retsafgift)	83
2. Boafgift	84
a. Fra arveafgift til boafgift	84
b. Boafgiftsloven, BAL	85
c. Proportional afgift af samlet arvebeholdning: 15%. Bundfradrag	85
d. Tillægsboafgift: 25 %	87
e. Afgiftsfrihed for ægtefælle	88
f. Arveafkald skal gives senest ved indlevering af boopgørelse	89
g. Fradrag ved boafgiftsberegningen, herunder betydningen af kaution, gave, gavegældsbev.	90
h. Afgiftsfri ydelser: forsikring, rentenydelse mv.	94
i. Boopgørelse og værdiansættelse	98
j. Fordeling af boafgiften mellem arvingerne; »afgiftsfri legater«	101
k. Boafgiftens betaling. Afgiftskære til landsret. Hæftelse for boafgiften	102
l. Bankgaranti for boafgiften. Udenlandsk bosiddende arving	103
3. Gaveafgift	104
4. Pristalsregulerede grænser (2006-niveau)	109
D. Skatterne: Hvilken skat betaler afdøde, boet og arvingerne?	109
1. Indledende bemærkninger om bobeskatningen	110
2. Skattefrie boer	110
a. Skattefritagelse	110
b. Mellemprioriteten	113
1°. Begrebet mellemprioriteten	113
2°. Afsluttende ansættelse	114
3°. Indkomsten i mellemprioriteten	116
4°. Skatten af mellemprioritetens indkomst	119
5°. Særligt om forskudt indkomstår	119
3. Skattepligtige boer	120
a. Skattepligtens virkninger	120
b. Opgørelse af boindkomsten til beskatning	121
c. Dødsboskatten og bofradrag	123
4. Udlodning fra boet: Værdiansættelse og eventuel succession .	124
a. Værdiansættelse	125
b. Succession	126
c. Beskatning i boet: Avancebeskatning	130
1°. Fast ejendom: Avanceskat eller parcelhusreglen	130
2°. Driftsmidler	133

3°. Aktier	135
d. Boets slutning	138
5. Insolvente boer	140
a. Behandling efter DSL	140
b. Afgørelse om skattepligt	140
c. Konkursindkomst	141
6. Efterlevende ægtefælle	143
a. Skifte	143
1°. Generelt	143
2°. Opgørelse af skattepligtig indkomst	144
b. Uskiftet bo mv.	145
1°. Skattepligt	145
2°. Skatteberegning	147
c. Blandede skifteformer	148
d. Udlodning fra boet	149
e. Skifte af uskiftet bo i længstlevendes levende live	149
7. Boudlæg (»udlæg for begravelsesomkostninger«)	150
8. Genoptagelsesbo (reassumptionsbo)	151
9. Indlevering af bodelvangivelse	152
II. Dødsboets behandling	155
A. Boets påbegyndelse	155
1. Anmeldelse af dødsfaldet. Dødsfaldskendelse. Dødsformodningsdom. Pensionsmæssig bevisvurdering af, om dødsfald er indtrådt	155
2. Møde i skifteretten – eller undladelse heraf	157
3. Udsættelsesperioden: Sikring af aktiverne, midlertidig »fredning« af boet	157
4. Ekspeditionsliste og bobehandlingsprogram	158
5. Møde mellem bobehandleren og arvingerne	159
6. Oplysninger om familie- og arveforhold	159
7. Proklama. Anmeldelse og præklusion af krav. Boets ret til at frigøre sig ved betaling (frigørelsesret)	161
8. Åbningsstatus. Gældbog (fordringsliste). Indsigt i åbningsstatus	165
9. Prøvelse af fordringer. Tvist om anmeldte krav	166
10. Postspærring	166
11. Sagen opdeles i delspørgsmål	166
B. De forskellige persongrupper og bobehandlingen	167
1. Arvinger og legatarer	167

a. Begreberne »arving« og »legatar«	167
b. Opfyldelse af legater	168
c. Skifteværge	168
d. Personer under værgemål	169
1°. Mindreårige	170
2°. Værgemålsforanstaltning (tidligere: umyndiggørelse) ..	170
3°. Generalfuldmagt som alternativ til værgemål (»værgemålssurrogat«)	173
e. Usikkerhed om en arvinges eksistens	174
2. Begunstigede i forsikrings- og pensionsordninger	175
a. Begunstigelser i forsikringsordninger	175
b. Ordninger i pengeinstitutter	178
3. Ægtefælle	180
4. Samlever	181
a. Livsforsikring	181
b. Samleverpension	183
c. Boafgift, herunder afgiftslettelser for pensionsordninger ..	184
d. Ingen automatisk arveret eller skiftefordele	184
e. Ret til lejlighed og andelsbolig. Fraflytning af fast ejendom	185
f. Egne formuegenstande. Sammenfildrede aktiver	186
g. Kompensation for medvirken til formueskabelse hos afdøde (kompensationskrav)	186
C. Aktiver og passiver	189
1. Aktiver	189
a. Kontantbeholdning	189
b. Begraveshjælp	189
c. Indbo	190
d. Bankkonti, bokonto og proformaopgørelse. Ægtefællers fælles bankkonto	191
e. Forsikrings- og opsparingsordninger	195
1°. Afdødes ordninger	196
2°. En efterlevende ægtefælles ordninger	197
f. Erstatning, der tilkom afdøde	198
g. Livsforsikring, gruppelevsforikring mv.	199
h. Præmieobligationer	200
i. Værdipapirer i en værdipapircentral	200
j. Aktier og anparter	201
k. Pantebreve, gældsbreve og andre fordringer, herunder indestående i et andet bo	204
1. Arvingers gæld til afdøde, nu til boet	205

m.	Formuefællesskab og ægtefælle: Bodel, boslodskrav og boslodsudveksling	207
n.	Fast ejendom	210
	1°. Værdiansættelse: Vurdering og eventuel omvurdering	210
	2°. Ejendomsforsikring	216
	3°. Udlæg og tinglysning	216
	4°. Salgsvilkår, ansvarsfraskrivelse og fortrydelsesret. Indhentelse af tilbud på ejendommen	217
	5°. Beslutning om salg	221
	6°. Udlejning eller udlån af ejendommen i boperioden	221
	7°. Andelsbolig mv.	222
	8°. Landbrugsejendomme: Udvidet testationskompetence til fordel for gårdarvingen	223
o.	Skibe og fly	224
	1°. Skibe	224
	2°. Fly	225
p.	Skibsanpart og andre anpart	225
q.	Andelsrettigheder knyttet til afdødes/boets virksomhed	227
r.	Biler og andre motorkøretøjer	228
s.	Erhvervsvirksomhed	229
	1°. Bogføringspligt	229
	2°. Boets relationer til erhvervsvirksomheden	230
	3°. Fast ejendom. Lejemål	231
	4°. Driftsmidler og goodwill	232
	5°. Interessentskabsandele	234
t.	Løn- og feriepengetilgodehavender. Indestående i Lønmodtagernes Dyrstidsfond (evt. overflyttet til kapitalpension fra 2005)	235
u.	Enerettigheder: Ophavsret, patent, forfatterrettighed mv.	235
v.	Ordener, beskikkelsesbreve mv.	237
2.	Passiver	237
a.	Begravelsesudgift, gravstedsvedligeholdelse, gravstedskonto	237
b.	For meget udbetalt social pension	239
c.	Prioritetsgæld i fast ejendom	239
d.	Afdødes kautionsforpligtelser. Tredjemandspant	239
	1°. Passivet i boet: Afdødes kautionsforpligtelse	239
	2°. Aktivet i boet: Regreskravet mod hovedskyldneren	240
e.	Afdødes gæld til personer inden for gaveafgiftskredsen	241
f.	Oversete passiver: Genoptagelse og efterbetaling	242
D.	Boopgørelse	242

1.	Undladelse af boopgørelse i småboer (242.400 kr.)	243
2.	Privat skifte	243
3.	Bobestyrerbo	244
E.	Boomkostninger, herunder honorar	245
	1. Acontohonorar til bobestyrer	245
	2. Honorarets størrelse	246
III.	Checklister til boets behandling	251
A.	Overblik over boet: delproblemer, delomslag	251
B.	Privat skifte	252
C.	Forenklet privat skifte (almindeligt)	253
D.	Forenklet privat skifte (ægtefælle eneste arving)	253
E.	Boudlæg	254
F.	200.000 kr.s-reglen	254
G.	Uskiftet bo	255
H.	Bobestyrerbo (solvent)	256
I.	Bobestyrerbo (insolvent)	258
J.	Proklama: hvornår og hvordan? hvad omfattes?	260
IV.	Checkliste til udarbejdelse af boopgørelse	263
A.	Disponering	263
B.	Valg af skæringsdag for boopgørelsen	264
C.	Afsluttende bomøde	265
D.	Frist for indsendelse af boopgørelse	265
E.	Udlodning i boet	266
Bilag	.....	267
Litteratur (bøger)	.....	371
Domme og andre afgørelser	.....	375
Stikord	.....	381